LIEDON KUNNAN KESKUSTAN IDEAKILPAILU

Arkkitehtuurikutsukilpailu 16.8. - 30.9.2010

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

LIEDON KUNNAN KESKUSTAN IDEAKILPAILU

ARKKITEHTUURIKUTSUKILPAILU 16.8. - 30.9.2010

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

2.12.2010

Liedossa

PALKINTOLAUTAKUNTA

Sisällysluettelo

1. Kilpailun järjestäminen 4
   - 1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus 4
   - 1.2 Osallistumisoikeus 4
   - 1.3 Kilpailupalkkio 4
   - 1.4 Palkintolautakunta, työvaliokunta ja asiantuntijat 5
   - 1.5 Kilpailuohjelman hyväksyminen ja kilpailun säännöt 5
   - 1.6 Kilpailuaika 5
   - 1.7 Kilpailuehdotusten saapuminen ja arvostelu 5

2. Kilpailun tavoitteet ja ehdotusten arvosteluperusteet 6
   - 2.1 Kilpailutehtävän tausta 6
     - *2.1.1 Kilpailualueen kuvaus, sijainti ja laajuus 7*
     - *2.1.2 Kaavatilanne ja maanomistus 7*
     - *2.1.3 Asuminen 8*
     - *2.1.4 Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta 8*
     - *2.1.5 Luonnonympäristö ja virkistysalueet 8*
     - *2.1.6 Maaperä ja perustamisolosuhteet sekä kunnallistekniikka 8*
     - *2.1.7 Rakennettu ympäristö/Alueella sijaitsevat rakennukset 8*
     - *2.1.8 Ympäristöarvot 8*
     - *2.1.9 Liikenne ja pysäköinti 9*
   - 2.2 Kilpailun tavoitteet 9
     - *2.2.1 Mitoitus 9*
     - *2.2.2 Liikenne 10*
   - 2.3 Suunnitteluohjeet 10
     - *2.3.1 Kaupunkikuva ja korttelirakenne 10*
     - *2.3.2 Liikennejärjestelyt 10*
     - *2.3.3 Puistot ja virkistysalueet 11*
     - *2.3.4 Taloudellisuus 11*
   - 2.4 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet 12

3. Kilpailun yleisarvostelu 13
   - 3.1 Yleistä 13
   - 3.2 Asemakaavallinen kokonaisnäkemys 13
   - 3.3 Keskustakortteleiden toiminnot ja arkkitehtuuri 14
   - 3.4 Maisemarakenne 14
   - 3.5 Liikenne ja pysäköinti 15
   - 3.6 Toteuttamiskelpoisuus ja vaiheittaisuus 16

4. Ehdotuskohtainen arvostelu 17
   - 4.1 Yleistä 17
   - 4.2 Ehdotuskohtainen arvostelu 17

5. Kilpailun ratkaisu 30
   - 5.1 Kilpailun tulos 30
   - 5.2 Palkintolautakunnan suositus ja jatkosuunnitteluohje 30
   - 5.3 Arvostelupöytäkirjan varmennus 32
   - 5.4 Nimikuorten avaus 33

1. KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus

Kilpailun järjestivät Liedon kunta, Liedon Säästöpankki sekä Rakennusliike Nummela Oy.

Kilpailu käytiin suppeana ideakilpailuna, joka järjestettiin kutsukilpailuna. Tavoitteena oli saada ideoita, joita voidaan käyttää Liedon kuntakeskuksen asemakaavan laatimisen pohjana. Kilpailun tarkoituksena oli löytää kuntakeskuksen keskeiselle osa-alueelle korkeatasoinen maankäytön ratkaisu, joka tukee asumisen, yritystoiminnan, julkisten palveluiden, virkistyksen ja liikenteen kehittymistä alueella.

Kilpailussa osallistujien tuli tutkia koko aluetta pitkän aikavälin kehityksen näkökulmasta. Tavoitteena oli maankäyttövisio, jossa valtatie on siirtynyt muualle ja nykyinen tie toimisi pääkatumaisena väylänä. Määrätylle osa-alueelle esitettiin tavoitteeksi välitön toteutus.

Kilpailu käytiin salaisena ja ehdotukset jätettiin nimimerkein varustettuna. Kilpailun järjestäjän yhdyshenkilönä toimi palkintolautakunnan sihteeri.

1.2 Osallistumisoikeus

Kilpailu järjestettiin Suomen Arkkitehtiliiton kilpailusääntöjen mukaisena suppeana kutsukilpailuna. Kilpailusta on ollut kansallinen hankintailmoitus HILMA:ssa 18.5. – 4.6.2010. Hakemukset kilpailuun oli toimitettava 4.6.2010 mennessä. Ilmoittautuneista 32 työryhmästä hakemusten perusteella kilpailun järjestäjät valitsivat seuraavat kuusi työryhmää, jotka kutsuttiin kilpailuun:

- A-Konsultit Oy
- Arkkitehdit Anttila & Rusanen Oy
- Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen
- Arkkitehtitoimisto Tarmo Mustonen Oy
- Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy
- Eriksson Arkkitehdit Oy

1.3 Kilpailupalkkio

Kilpailuun kutsutuille ja hyväksyttävän kilpailuehdotuksen jättäneille on maksettu kullekin kutsukilpailupalkkiona 12 000 € + alv 23 %. Palkkiot on maksettu Suomen Arkkitehtiliiton kautta, joka on vähentänyt niistä 10 % kilpailijoiden nimeämän palkintolautakunnan jäsenen palkkiota ja muita kilpailusta aiheutuvia kuluja varten.

1.4 Palkintolautakunta, työvaliokunta ja asiantuntijat

Palkintolautakuntaan kuuluivat kilpailun järjestäjien nimeäminä:

- Markku Niemi, pj Kaavoitusjohtaja, Liedon Kunta
- Terhi Isotalo Kunnanjohtaja, Liedon Kunta
- Sauli Alipirjelä Kh:n jäsen, Liedon Kunta
- Kari Haapanen Kv:n jäsen, Liedon Kunta
- Risto Heikkilä Kaavlk:n pj, Liedon Kunta
- Jussi Hakala Toimitusjohtaja, Liedon Säästöpankki
- Heikki Saarento Suunnittelujohtaja, arkkitehti Safa, Varsinais-Suomen liitto
- Hannu Nummela Toimitusjohtaja, Rakennusliike Nummela Oy

Kilpailijoiden nimeämänä puolueettomana asiantuntijajäsenenä:

- Vesa Humalisto Arkkitehti Safa

Palkintolautakunnan sihteerinä toimi kilpailun järjestäjien nimeämänä suunnittelija Juha Mäki. Palkintolautakunnan asiantuntijana toimi toimistoarkkitehti Pekka Sillanpää. Asiantuntijat ja sihteeri eivät osallistuneet arvosteluun.

1.5 Kilpailuohjelman hyväksyminen ja kilpailun säännöt

Kilpailuohjelman liiteasiakirjoineen hyväksyivät palkintolautakunta ja Suomen Arkkitehtiliiton kilpailutoimikunta. Kilpailussa noudatettiin Suomen Arkkitehtiliiton kilpailusääntöjä.

1.6 Kilpailuaika

- Kilpailu alkoi 16.08.2010
- Kilpailijoille järjestettiin info-tilaisuus Kunnantalolla 05.08.2010
- Kilpailukysymysten jättö 27.08.2010
- Vastaukset kysymyksiin viimeistään 07.09.2010
- Kilpailu päättyi / ehdotusten sisäänjättö 30.09.2010
- Kilpailun ratkaisu ja tulosten julkistaminen 13.12.2010

1.7 Kilpailuehdotusten saapuminen ja arvostelu

Määräosoitteeseen saapuneet lähetykset tarkastettiin, avattiin ja numeroitiin sattumanvaraisessa järjestyksessä. Kilpailuehdotusten aineisto luetteloitiin ja avauksesta laadittiin pöytäkirja 4.10.2010.

Kilpailuun saapui yhteensä 6 ehdotusta:

1. Häränsilmä
2. Kaukomieli
3. Mosaiikki
4. Maisemissa
5. Näkymät
6. Kotipesä

Palkintolautakunta kokoontui seitsemän kertaa. Kilpailutyöt arvosteltiin ja niistä laadittiin kirjallinen arvostelu.

2. KILPAILUN TAVOITTEET JA EHDOTUSTEN ARVOSTELUPERUSTEET

2.1 Kilpailutehtävän tausta

Lieto on 16 000 asukkaan voimakkaasti kasvava kunta Turun kaupunkiseudulla. Asukasluvun kasvu on ollut viime vuosina yli 200 henkeä vuodessa. Liedon maapinta-ala on 200,5km² ja kunnan keskustaajama sijaitsee Turusta n. 12 kilometriä koilliseen. Kunnan luonnonympäristön rungon muodostavat valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi luokitellun Aurajoen ja sen sivujoen Savijoen laaksot. Lieto on luonnonläheinen, monitaajamainen kunta, joka väljyydessään poikkeaa selvästi kaupunkiseudun ydinalueen muista kunnista. Kunnan keskustaajama, Kirkonseutu, sijaitsee Turku-Hämeenlinna valtatien (VT10) varressa. Taajaman keskusta on kehittynyt kaupunkimaiseksi. Taajama toimii korkeampiasteisten palvelujen osalta ympäröivän maaseudun ja ns. Härkätien kuntien (Tarvasjoki, Marttila, Koski) keskuksena. Keskustaajaman hallinnollinen keskus on muodostunut Kirkkotien varrelle ja kaupallinen keskus sijaitsee Hyvättyläntien varressa sekä valtatien risteysalueella.

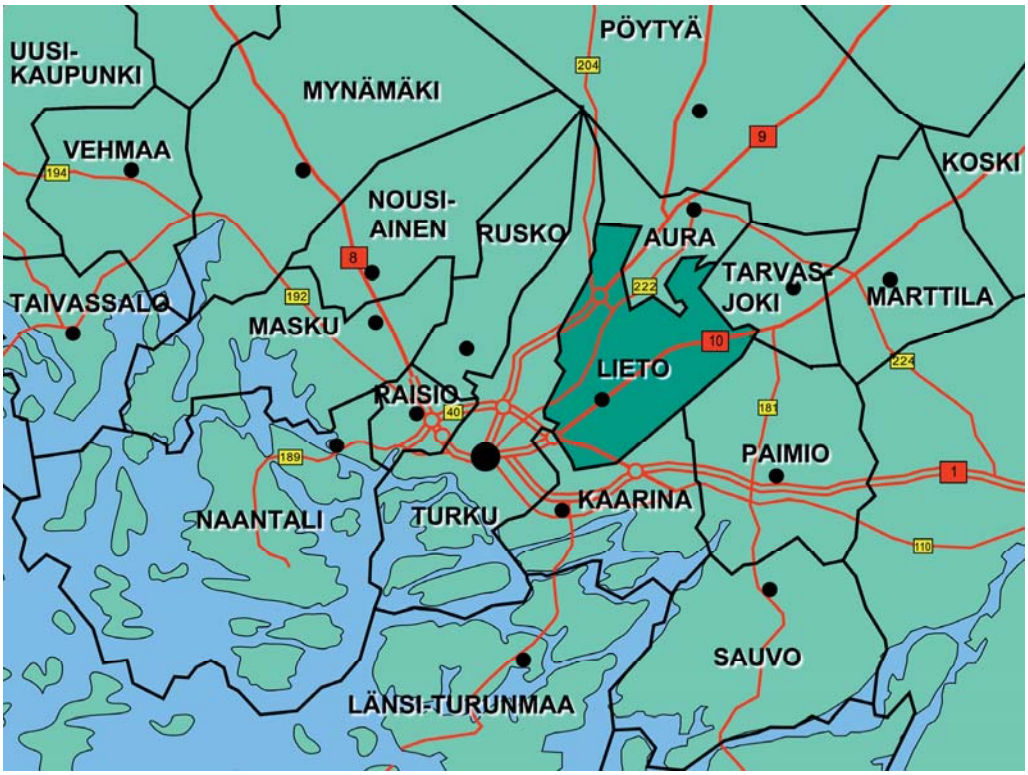

Keskustaajaman kaupallinen keskus rakennettiin 1960- ja 1970- lukujen taitteessa Kirkkotien varrelle, josta palvelut ovat sittemmin siirtyneet Hyvättyläntien ja sen jatkeena olevan Ajurintien tuntumaan.

Liedon keskustan ja keskeisten julkisten rakennusten yleinen aatekilpailu järjestettiin vuosina 1986-87. Kunnan hallinnollinen keskusta on kehittynyt pitkälti tämän kilpailun voittajan laatiman ehdotuksen pohjalta. Kilpailualue rajautuu pohjoisessa tämän edellisen kilpailualueen rajaan. Aurajoen rannassa kilpailualue lomittuu vanhan kilpailualueen rajauksen kanssa.

2.1.1 Kilpailualueen kuvaus, sijainti ja laajuus

Kilpailualue sijaitsee Varsinais-Suomessa, Liedon kunnassa, kunnan keskustaajamassa, Kirkonseudulla. Alue käsittää keskustaajaman keskeisiä alueita Valtatie 10:n molemmilta puolilta sekä kunnan kaupallisen keskustan. Kilpailualue rajautuu lännessä Aurajokeen, pohjoisessa Karjatiehen, idässä nykyisiin kaupallisten palveluiden korttelialueisiin sekä etelässä Simpukkatiehen, Kärpijoentiehen sekä koulukeskuksen mäkeen. Koko alueen laajuus on noin 37 hehtaaria. Välittömään toteutukseen tähtäävän alueen pinta-ala on noin 10 hehtaaria.

Kilpailualueella on rakennettuja kortteleita, joissa on liikerakennuksia, vanha keskustori, kaksi pienempää toriaukiota, kerros-, rivi- ja omakotitaloja sekä puistomainen viheralue, jonka keskellä on vesiaihe. Valtatien varren omakotiasutus on vanhaa rakennuskantaa, joka ei sisälly asemakaavoitettuun alueeseen. Omakotitalojen lisäksi kaavoitetun alueen ulkopuolella oleva alue on osin rakentamiskelpoista maata, osin Aurajokeen liittyvää Hanhiojaa, pieniä metsiköitä, niittyalueita sekä tiealuetta. Aurajoen ja Kirkkotien välisellä rakentamiskelpoisella maalla on tällä hetkellä lasten liikennepuisto.

2.1.2 Kaavatilanne ja maanomistus

Alueella on voimassa Turun kaupunkiseudun maakuntakaava, joka on vahvistettu Ympäristöministeriössä 23.8.2004. Maakuntakaavassa kilpailualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C) ja se sisältyy Liedon keskustan kaupunkikehittämisen kohdealueeseen, jolla yhdyskuntarakennetta tulee tiivistää ja rakentamistehokkuutta lisätä. Rakenteen tiivistämisen tulee olla ympäristön laatua kehittävää. Liedon oikeusvaikutteinen yleiskaava on hyväksytty 22.8.2006. Yleiskaavassa kilpailualue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C), palvelujen ja hallinnon alueeksi (P), kerrostalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AK) ja lähivirkistysalueeksi (VL). Osa alueesta sijoittuu Aurajoen valtakunnallisesti merkittävän kulttuurimaisema-alue / kansallismaisema rajauksen sisälle. Kilpailualueesta osa (n. 14 ha) on kaavoittamatonta, muulla osalla on

vuosina 1973 – 2010 laadittuja asemakaavoja. Suuri osa alueesta on toteutunut voimassa olevien kaavojen mukaisesti. Kaavat eivät sido kilpailijoita, vaan lähtökohtana on asemakaavan muutosten laatiminen tarvittaessa ideoiden pohjalta. Kilpailun ratkettua valmistellaan alueen asemakaava ja asemakaavanmuutos.

Alue on pääosin yksityisomistuksessa. Kunta on merkittävä maanomistaja jokirannassa sekä Hanhiojan ympäristössä.

2.1.3 Asuminen

Kirkonseudulla asuu tällä hetkellä noin 7000 asukasta, joista suunnittelualueella noin 600.

2.1.4 Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Kaupalliset palvelut ovat keskittyneet pääosin Hyvättyläntien varrelle. Hallinnollinen keskus ontoteutunut Kirkkotien varteen, tien varrella eri puolilla on Kunnantalo ja Kirkko.

2.1.5 Luonnonympäristö ja virkistysalueet

Suurin osa alueesta on rakennettua ympäristöä. Luonnonympäristöä on lähinnä Aurajoen ranta-alueet sekä Hanhiojan ympäristö sekä Kirkkotien ja valtatien risteysalueen molemmin puolin olevat niittyalueet sekä pieni viljelty pelto aivan alueen lounaiskulmassa. Hanhiojan pohjoispuolella on alueen ainoat puistoiksi kaavoitetut alueet. Alueita käytetään ensisijaisesti läpikulkuun.

2.1.6 Maaperä ja perustamisolosuhteet sekä kunnallistekniikka

Maaperä on pääosin lounaissuomalaista savimaata (syvyys n. 15-40 m). Alue on lähes kauttaaltaan kunnallistekniikan piirissä.

2.1.7 Rakennettu ympäristö/Alueella sijaitsevat rakennukset

Kirkkotien ja Hämeentien varrella sijaitsee vanhempaa rakennuskantaa, mutta pääosa alueen rakennuskannasta on 1970- ja 1980–luvuilla rakennettua kerrostalo- ja liikerakentamiskantaa. Alueen itäosassa on uudempia 2000–luvulla rakennettuja liikerakennuksia. Alueella sijaitsee vanha torialue, jolla sijaitsi Liedon kaupallinen keskusta 1970 - 80-luvuilla. Torialueella vanha liikekeskus on puolitehoisessa käytössä. Kilpailijat voivat esittää vanhan purkua tai uudelleenkäyttöä; uudisrakentamisen mittakaava on kilpailijoiden ratkaistavissa. Torialuetta kehystävät seitsemän VII-kerroksista pistetaloa. Pihat ovat avoimia ja väljiä. Karjatien varressa sijaitsee kolme III-kerroksista hissitöntä kerrostaloa.

2.1.8 Ympäristöarvot

Alue rajautuu lännessä Aurajokeen, jonka varsialueet on määritetty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Alue on saanut myös kansallismaisemastatuksen.

2.1.9 Liikenne ja pysäköinti

Valtatie 10 toimii tällä hetkellä Turkuun Hämeenlinnan suunnalta saapuvan liikenteen sisääntuloväylänä. Tämä on rajoittanut ja ohjannut alueen kehitystä. Kun valtatie joskus kiertää keskustaajaman, voidaan aluetta kehittää vapaammin uusilla liittymillä ja muilla liikenneratkaisuilla. Nykyinen liikennemäärä arkipäivisin Vt 10:llä on n. 13 000 ajoneuvoa ja Kirkkotiellä n. 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Liikenne-ennusteet vuodelle 2020 on 16 000. Ohikulkutien toteutuessa liikennemäärä putoaa n. 8 000-10 000 ajoneuvoon. Ajonopeus valtatiellä on 60 km/h ja muualla suunnittelualueella 40 km/h. Kevyen liikenteen keskeinen akseli etelä-pohjoissuunnassa on Kunnantalolta koulukeskukseen. Itä-länsi suunnassa tärkeitä yhteyksiä ovat yhteydet Aurajoen ylittävältä kevyenliikenteen sillalta Hyvättyläntielle sekä valtatien varressa kulkevat tien molemminpuoliset väylät. Kirkkotien varren kevyenliikenteenväylä kuuluu seudullisesti merkittävään Aurajoen pyöräilyreittiin. Pysäköintialueita on liikerakennusten kortteleissa. Yleisiä pysäköintialueita on vanhalla torilla sekä ns. Kauppapihan ympärillä sekä valtatien eteläpuolella olevan vanhan kaupallisen keskuksen eteläpuolella.

2.2 Kilpailun tavoitteet

Kilpailun tavoitteena on löytää laadittavan asemakaavan ja alueen liikennejärjestelyjen, asuntojen, julkisten ja kaupallisten palvelujen rakentamiseksi kaupunkikuvallisesti ja maisemallisesti korkeatasoinen ehdotus. Tavoitteena on löytää ratkaisu, joka toteuttaa seuraavat teemat:

• keskustan kehittäminen palveluiltaan omaleimaiseksi ja toimivaksi ympäristöksi

• keskustan kehittäminen viihtyisäksi ja turvalliseksi asuinympäristöksi kaikille ikäryhmille

• kaupallisen keskuksen liittyminen hallinnolliseen keskukseen

• valtatien varren keskeneräisen vaikutelman muuttaminen viimeistellymmäksi

• mukava saapuminen Liedon kuntakeskukseen eri suunnista

• luonteva rajautuminen valtakunnallisesti arvokkaaseen Aurajoen kansallismaisemaan

• vaiheittainen toteutuminen pitkällä aikavälillä

• takapihamaisen vaikutelman muuttaminen miellyttäväksi kokemukseksi ohikulkijalle

• hyvä syy pysähtyä asioimaan Liedossa.

2.2.1 Mitoitus

Asumisen sijoittuminen ja rakentamisen määrä on kilpailijan harkittavissa. Tavoitteena on pienimittakaavainen, viihtyisä täydennysrakentaminen, joka mahdollistaa kaupallisten palvelujen kehittymisen. Asuntoalueiden suunnittelussa tulee huomioida eri ikäluokkien asuminen. Vanhan torinkulman kiinteistöön kilpailija voi esittää uudiskäyttövaihtoehtoja sekä täydennysrakentamista.

2.2.2 Liikenne

Lähestymissuuntien liikennejärjestelyt sekä liittymät kuntakeskukseen nykytilanteessa ja ohitustien toteutumisen jälkeen ovat liikenteellisesti keskeisiä asioita. Valtatien vaiheittainen muuttuminen paikallisliikenneväyläksi tulee huomioida. Sekä asunto- että liikekiinteistöjen pysäköinnissä voi esittää sekä maanalaisia että maanpäällisiä ratkaisuja. Kevyen liikenteen väylien kulkeminen alueelle saavuttaessa, alueen sisällä liikuttaessa sekä alueelta poistuttaessa tulee huomioida. Hämeentien suuntaisesti kulkee yhteyksiä molemmin puolin. Alueen halki kulkee keskeinen etelä-pohjoissuuntainen kevyen liikenteen yhteys, joka yhdistää kunnan hallinnollisen keskuksen koulukeskukseen. Hallinnollisen keskus ja kaupallinen keskus tulee olla turvallisesti ja esteettömästi tavoitettavissa. Valtatie 10 välillä Turun keskusta – Liedon keskusta on kunnan tärkein joukkoliikenneväylä. Suunnittelussa tulee huomioida pysäkkijärjestelyt ja sujuvat, turvalliset yhteydet pysäkeille.

2.3 Suunnitteluohjeet

2.3.1 Kaupunkikuva ja korttelirakenne

Ehdotuksessa tulee esittää kaupunkirakenteellinen ratkaisu, jolla kilpailualue liittyy ympäröivään taajamarakenteeseen. Alue tulee toteutuessaan muodostamaan kokonaisuuden, joka kytkee yhteen kaksi nykyään erillistä toimialuetta. Molemmat puolet valtatien varresta luovat mielikuvaa Liedosta. Kilpailijoilta edellytetään ratkaisua, jossa erityisesti tulee huomioida mittakaava ja kortteleiden yleisilme. Asuntokortteleiden suunnittelussa on huomioitava avautuminen aurinkoiseen ilmansuuntaan, sekä mahdollisuus toteuttaa vaiheittain useampana yhtiönä.

Tavoitteena on tiivistää kilpailualueen asutusta, mahdollistaa palvelujen laajeneminen ja tarjonnan lisääminen sekä selkeyttää kortteleita ja liikennejärjestelyitä. Nykyisen valtatien siirtyminen toisaalle mahdollistaa tien käsittelyn keskuskatumaisena ja tarvittaessa tien linjauksen muuttamisen. Tien luonne muuttuu vahvasti liikennemäärän vähenemisen ja raskaan liikenteen poistumisen myötä. Tämä tarjoaa uusia mahdollisuuksia tutkia vanhan valtatien pohjois-ja eteläpuolisten alueiden yhdistämiseksi.

2.3.2 Liikennejärjestelyt

Asuntokortteleiden pysäköintipaikkoja varataan 1 autopaikka / 85 k-m², kuitenkin vähintään 1 autopaikka asuntoa kohti ja liike- ja toimistorakennusten osalta 1ap/50 k-m². Pysäköinti voidaan sijoittaa maan päälle tai kokonaisuudessaan pihakansien alle. Suunnittelussa tulee erityisesti ottaa huomioon kevyt liikenne (jalankulku ja pyöräily). Alueeseen kuuluvien kevyen liikenteen väylien tulee muodostaa viihtyisiä ja houkuttelevia reitistöjä, joiden suunnittelussa on otettava huomioon toimivuus, esteettömyys, turvallisuus, liittyminen alueen ulkopuolisiin verkostoihin sekä kevyen liikenteen reitistön tuoma kaupunkikuvallinen ja lähiliikunnallinen lisäarvo. Nykyinen valtatie muodostaa tulevaisuudessakin taajaman tärkeimmän joukkoliikennekäytävän (Lieto-Turku), joka tulee huomioida suunnittelussa.

Maakuntakaava ja Liedon yleiskaava sisältää VT 10:n osalta Liedon eteläisen ohitustien yhteystarvemerkintöjä. Samanaikaisesti kilpailun kanssa ELY-keskusken ja VS-liiton ja Liedon kunnan toimesta selvitetään em. ohitustien ja sen vaihtoehtona Vt:t 9 ja 10 yhdistävän valtatien toteuttamisedellytyksiä. Tarkoituksena on löytää ohitustielle toteuttamiskelpoinen ratkaisu, joka mahdollis-

taa nykyisen tien muuttamisen vaiheittain pääkatumaiseksi paikallisväyläksi. Jos ratkaisu löytyisi, Kirkonseudun taajamaa voitaisiin kehittää ilman valtatien asettamia rajoituksia. Kuntakeskuksen rakentaminen on painottunut molemmille puolille valtatietä, mutta irralleen valtatiestä. Tie on pitkälti ohjannut alueen kaavoitusta ja rakentamista. Valtatien varren vanhat omakotitalot ja risteyksen tuntumaan keskittyneet liikekeskukset ja eri mittakaavaiset rakennukset luovat keskeneräinen ja hajanaisen vaikutelman. Kilpailun tarkoituksena on kartoittaa mahdollisimman laajasti ja ennakkoluulottomasti niitä vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia, joita valtatie 10:n linjaus Kirkonseudun taajaman ohitse tarjoaa kunnan keskustan kehittämiselle. Kilpailun tavoitteena on uutta luovien suunnitelmavaihtoehtojen tuottaminen jatkosuunnittelun ja kaavoitustyön pohjaksi.

2.3.3 Puistot ja virkistysalueet

Suunnittelualuetta lännessä rajaava Aurajoki ja siihen alueen halki laskeva Hanhioja muodostavat merkittävän virkistysalueen, joka antaa mahdollisuuden vesiaiheen luomiseksi taajamaan.

2.3.4 Taloudellisuus

Kilpailijoiden tulee esittää rakentamisen toteutusjärjestys. Kilpailun tavoitteena on löytää asetettuihin tavoitteisiin nähden taloudellisesti toteutuskelpoinen suunnitelma. Kilpailun palkintolautakunta selvittää kilpailuehdotusten taloudellisuuden ja toteutuskelpoisuuden.

2.4 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Asemakaavallinen ja liikenteellinen perusratkaisu sekä sen kehityskelpoisuus ja soveltuvuus taajamakuvaan ja ympäristöön olivat tärkeitä. Ideakilpailun luonteen mukaisesti arvostelussa painotettiin innovatiivisia ja idearikkaita ehdotuksia.

Sen lisäksi palkintolautakunta kiinnitti huomiota seuraaviin seikkoihin:

- kunnan keskustaajaman esilletuonti valtatielle sekä sisääntulot keskustaan
- myönteinen keskustaidentiteetti
- maiseman (Aurajokilaakso) huomioonottaminen
- korkeatasoinen kaupunkikuvallinen ratkaisu
- suunnitelman liittyminen ympäröivään rakenteeseen
- suunnitelman liikenteelliset ratkaisut (toimivuus, turvallisuus, esteettömyys)
- suunnitelman toteuttamiskelpoisuus (toteuttamisjärjestys & vaiheittainen toteutus)
- suunnitelman kustannukset ja kannattavuus
- mitoitus
- rakennustyypit ja mittakaava
- toiminnallisuus (oleskelu ja leikki, liikenne, huolto, eri käyttäjäryhmät)
- virkistysalueet ja niiden käsittely
- kevyen liikenteen yhteydet (alueen sisäiset, osana laajempaa kokonaisuutta).

Kilpailun arvostelussa korostui Liedon keskustan kaupunki- ja maisemarakenteen kokonaisratkaisun merkitys ja kilpailuehdotusten kehityskelpoisuus, joita pidettiin tärkeämpänä kuin yksityiskohtien virheettömyyttä.

3. KILPAILUN YLEISARVOSTELU

3.1 Yleistä

Ideakilpailu on yksi yhdyskuntasuunnittelun strategisista keinoista hakea ennakkoluulottomasti uusia ideoita ja ajatuksia. Sen tarkoituksena on erilaisten ratkaisumahdollisuuksien kartoittaminen ja periaateratkaisun löytäminen jatkosuunnittelun ja hankkeeseen liittyvän päätöksenteon pohjaksi.

Suppeassa ideakilpailussa kilpailun kohde on aikataulun, tehtävän asettelun tai kohteen laajuuden osalta rajattu eikä edellytä kilpailun järjestäjältä tai siihen osallistuvilta laajoja kilpailuasiakirjoja.

Kilpailijat olivat paneutuneet tehtävään ja ehdotukset esittivät monipuolisesti erilaisia uusia ideoita Liedon keskustan kaupunkirakenteen kehittämiseksi. Palkintolautakunta piti kilpailun yleistasoa hyvänä suhteessa suppean ideakilpailun nopeaan aikatauluun ja haastavaan tehtävänantoon. Yksikään ehdotus ei sellaisenaan ole toteutettavissa suoraan ilman jatkosuunnittelua.

Kilpailun tulos mahdollistaa parhaiden ehdotusten tarjoamia ideoita ja uusia ratkaisutapoja hyödyntäen laatia Liedon keskustalle pitkälle tulevaisuuteen tähtäävä kokonaissuunnitelma.

3.2 Asemakaavallinen kokonaisnäkemys

Lieto muodostaa luontevan suunnan Turun kaupunkialuetta täydentävälle yhdyskuntarakenteelle. Liedon vahvuustekijöitä on sen sijainti Aurajokilaaksossa, joka näkyy kaupunkirakenteessa historiallisena kerroksellisuutena ja voimakkaana alueidentiteettinä.

Liedon sijainti valtatie 10 läheisyydessä, arvokas kulttuurimaisema sekä ydinkeskustan kehittäminen antavat mahdollisuuksia tulevaisuudessa kuntakeskuksen vetovoiman parantamiseksi. Valmis infrastruktuuri mahdollistaa myös taloudellisesti edulliset sekä kestävän kehityksen mukaiset rakentamisratkaisut.

Ehdotukset esittävät vaihtelevia ratkaisuja alueen kaupunki- ja korttelirakenteen muodostamiseksi. Parhaissa ehdotuksissa vahva kaupunkirakenteellinen ja arkkitehtoninen kokonaisote syntyy maiseman, korttelirakenteen ja julkisten ulkotilojen muodostamasta kokonaisuudesta.

Parhaimmat ehdotukset pystyvät liittämään Liedon hallintokeskuksen ja kirkon ympäristön sekä koulukeskuksen keskustan kaupunkikuvaan. Kaupunkirakenteellisesti ja liikenteellisesti ongelmallisena on koettu valtatie 10 eteläpuolen luonteva liittyminen pohjoispuolen keskusta-alueeseen. Uuden rakenteen toteuttamismahdollisuudet ovat haastavia liittyessään valtatien muutoksen toteutumiseen rakenteellisesti ja aikataulullisesti.

Kilpailu osoittaa, että uuden uudis- ja täydennysrakentamisen sovittaminen Liedon keskustan yhteyteen on mahdollista toteuttaa monin tavoin. Toivottu osa-alueiden eheyttäminen ydinkeskustassa on kuitenkin ollut ongelmallista liittyen liikennejärjestelmien suuriin muutoksiin.

3.3 Keskustakortteleiden toiminnot ja arkkitehtuuri

Kilpailijat ovat esittäneet mittakaavallisesti ja toiminnallisesti erilaisia ja vaihtelevia kortteliratkaisuja. Elävän keskustan ja kortteleiden toteuttaminen vaatii erilaisten toimintojen sekoittumista. Asumisen, liiketilojen ja työpaikkojen yhdistäminen on edellytys aktiivisen ja kaupunkimaisen keskustan toteutukselle, joka elää eri vuorokauden ja vuodenaikojen rytmissä. Toimiva ja ajanmukainen keskusta lisää vetovoimaisuutta ja parantaa palveluita, jolla on merkittävä väestörakenteen monipuolistumista tukeva vaikutus. Toiminnallisesti monipuolinen keskusta on tärkeä osa kestävää kehitystä.

Ehdotuksissa on useita toteuttamiskelpoisia ideoita keskustan elävöittämiseksi. Onnistuneina pidettiin ratkaisuja, joissa toiminnallisesti ja kaupunkikuvallisesti monipuoliset korttelit täydentävät vaiheittain olemassa olevaa kaupunkirakennetta. Täydennysrakentamisalueiden toteutumista tulee määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti ohjata, jotta keskikaupunkialueen rakenne ja kaupunkikuva kehittyisivät.

Parhaissa ehdotuksissa uusi rakentaminen muodostaa omaleimaista ympäristöön sovitettua miljöötä sekä suojaisia, yhteisöllisyyttä tukevia korttelipihoja. Kortteleiden toimintojen sekoittaminen sekä yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden korostaminen on merkittävässä roolissa tulevaisuuden kaupunkisuunnittelussa.

Ehdotuksissa on parannettu Liedon keskustan kaupallista saavutettavuutta vahvistamalla nykyisen kaupallisen keskustan aluetta. Toimivuutta on parannettu osittain purkamalla ja osittain olemassa olevaa rakennetta hyödyntämällä. Kaupallisen keskuksen sijainti on pääosin nykyisellä paikallaan Hämeentien ja Hyvättyläntien risteysalueella painopisteen vaihdellessa ratkaisusta riippuen.

Useissa ehdotuksissa tuodaan painokkaasti esille Liedon ydinkeskustan mahdollisuudet asumisen paikkana liikenneyhteyksien varrella. Asumisen ratkaisut perustuvat pääosin olemassa oleviin totuttuihin malleihin: piste- tai lamellitaloihin, umpikorttelin sovellutuksiin, U-kortteleihin tai yhteenkytkettyihin pientalonauhoihin. Ranta-asumisen mahdollisuus Aurajoen tai Hanhiojan varrella on kiinnostava uusi näkökulma paikalliseen korttelirakenteeseen. Kirkkotien ja tornikortteleiden täydennysrakentamisen vaikeutena on sopeuttaminen nykyiseen rakennuskantaan.

Johtuen osittain kilpailualueen rajauksesta Karjatietä ei ole kilpailuehdotuksissa juurikaan kehitetty. Olemassa oleva katu on potentiaalinen osa keskustan rakennetta. Sen varrella on olemassa olevia julkisia ja kaupallisia palveluita, joiden vahvistaminen on osana tärkeää yhteyttä vanhalle torille, rantaan ja hallintokeskukseen. Karjatie on olennainen osa keskustan kehittymistä.

3.4 Maisemarakenne

Liedon vahvuus on mieleenpainuva kulttuurimaisema, joka on sinällään wautekijä kilpailtaessa ohikulkijoiden katseista. Rakennettujen keskusta-alueiden vastapainona säilyvillä rakentamattomilla alueilla on suuri merkitys syntyvälle kaupunkirakenteelle. Viheralueiden avulla voidaan säilyttää olevia luonnon elementtejä, tukea luonnon monimuotoisuutta sekä lisätä asukkaiden lähiliikuntamahdollisuuksia. Yhteisen julkisen tilan rooli korostuu tapaamispaikkana ja aktiivisena virkistyspaikkana.

Parhaissa ehdotuksissa maisemarakenne ja luonnon elementit tekevät kokonaisratkaisusta kiinnostavan ja omaleimaisen. Suurimmassa osassa ehdotuksista kilpailualueen kulttuurimaisema on hyvin huomioitu ja rakentaminen sijoittuu kaupunki- sekä maisemakuvallisesti edullisimpiin paikkoihin.

Aurajoen kulttuurimaisemaa on kunnioitettu jättämällä rakentamisen ja rannan väliin vaihteleva suoja-alue. Joen ympäristössä on säilytetty avoin maisematila ulkoilureitteineen sekä pyritty kehittämään rannan toimintoja. Rannan rakentaminen urbaanina asuinalueena on nähty myös mahdollisuutena yhdessä kilpailuehdotuksessa.

Hanhiojan ympärille on kaikissa ehdotuksissa muodostettu laadukas keskuspuisto. Ranta-alue on käsitelty pääosin luonnonmukaisesti, mutta myös laiturein rakennettua urbaania Hanhiojaa on ehdotettu toiminnalliseksi osaksi keskusta-aluetta. Muutamissa ehdotuksissa on huomioitu hulevesien käsittely periaatteellisella tasolla selostuksessa.

3.5 Liikenne ja pysäköinti

Keskusta-alueiden kehittämisessä liikenteen ja pysäköinnin ratkaiseminen ovat keskeisiä haasteita. Uusien asuin- ja liikekortteleiden liikenne- ja pysäköintiratkaisulla on tärkeä merkitys keskusta-alueen yhtenäisyydelle, toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Kävelijöiden ja pyöräilijöiden luonteva reitistö on oleellinen liikenteellinen tekijä.

Valtatien estevaikutuksen pienentäminen on ollut kilpailijoille ongelmallinen tehtävä. Valtatiestä on mahdollista luoda elävää ja kaupunkimaista katutilaa liikenteen vähentyessä, mikäli uusi ohitustie valmistuu. Raskaan liikenteen poistuminen sekä liikennevirtojen vähentyminen keskustan alueelta luo mahdollisuuksia avata nykyistä tiiviimmin katuliittymiä Hämeentielle.

Yleisesti pääkatuverkkoa on muutettu varsin vähän. Useissa ehdotuksissa Hämeentie oli jätetty pääosin vanhalle paikalleen ja ainoastaan siirretty liittymää Hyvättyläntien kohdalla. Nämä ehdotukset ovat lyhyellä aikavälillä helppoja toteuttaa. Voimakkailla Hämeentien muutoksilla saavutetaan uudenlainen keskustarakenne, mutta ratkaisu on enemmän riippuvainen valtatien liikenteen siirtymisestä.

Myös esitetty uudentyyppinen venytetty kiertoliittymä on raikas lähestymistapa liikenteen ohjaamiseksi. Laadukkaan vihersuunnittelun avulla tämä luo mieleenpainuvan saapumisen Liedon keskustaan.

Parhaissa ehdotuksissa pyöräily ja kävely on ohjattu tilallisesti mielenkiintoisesti ja liikenteellisesti turvallisesti valtatien alitse. Ratkaisuissa, joissa Hämeentien tiemäisyys on onnistuttu muuttamaan katumaiseksi, on myös luotu mahdollisuus luontevaan kadun ylitykseen samassa tasossa. Tämä on kaupunkimaisempi ratkaisu, joka samalla vaikuttaa kadun luonteeseen sekä autoilijoiden käyttäytymiseen. Ratkaisu edellyttää pyöräilijöiden ja kävelijöiden turvallisuuden varmistamisen liittymissä ja risteysalueilla.

Yhteydet keskustasta Aurajoen rantaan, vanhalle torille sekä hallintokeskukseen on ratkaistu vaihtelevasti. Kaikki ehdotukset hyödyntävät Hanhiojaa keskuspuistona, jonka kautta pöyräily- ja kävelyreitit suuntautuvat eri osa-alueisiin. Pieniä ehdotuskohtaisia eroja on kuitenkin osa-alueiden keskinäisestä yhdistämisestä.

Joukkoliikenteen kehittämistä ei ole ideakilpailussa erityisesti painotettu, eikä siihen ole myöskään kilpailijat erityisesti panostaneet.

Kilpailijat ovat ratkaisseet pysäköinnin vaihtelevasti, joko yhtenäisinä maantasoon sijoitettuina kenttinä tai korttelirakenteen ja suurempien kaupan yksiköiden alle. Tällä ratkaisulla luodaan viihtyisiä ja tehokkaita maanpäällisiä ratkaisuja, mutta taloudelliset näkökohdat ovat merkittävät ratkaisun toteuttamisessa.

3.6 Toteuttamiskelpoisuus ja vaiheittaisuus

Keskustassa olemassa oleva rakenteen muutokset ovat vaikeita prosesseja. Uudistumisen ja täydennysrakentamisen haasteet ovat osittain yksityisomistuksessa olevien tontinomistajien yhteistyön varassa ja siten korvaavien ratkaisuiden tulee osoittaa toimivuutensa monista eri näkökulmista tarkasteltuna.

Kokonaisuunnitelman toteuttamiskelpoisuuden tärkeä mittapuu on annettujen ideoiden uskottava vaiheistaminen, sillä jokaisella osa-alueella on myös lyhyen aikavälin toteutustarpeita. Kilpailuehdotuksissa ei ole pystytty esittämään tarkkaan rakentamisen toteutumisjärjestystä, joka on selvästi osoittautunut haastavaksi tehtäväksi suppean kilpailun puitteissa. Tämä on oleellista ehdotuksissa, joissa on esitetty rohkeita muutoksia yhdyskuntarakenteeseen.

Kaupunkikuvan ja – rakenteen parantamiseen tähtäävät toimenpiteet on kilpailuehdotuksissa aloitettu luontevasti Kirkkotien ja tornikortteleiden ympäristöstä. Olemassa olevan kerrostaloalueen täydennysrakentaminen on haasteellista, mutta kilpailun perusteella mahdollista toteuttaa eri tavoin.

Hanhiojan ympäristön kehittäminen keskuspuistoksi sekä sen läheisyyteen rakennettava korttelirakenne on oleellinen kehitysvaihe. Toteutuksen haasteena on rakennettavan puistoalueen laajuus sekä suhde nykyiseen infrastruktuuriin.

Hämeentien ympäröivälle alueelle on osoitettu erilaisia Liedon mittakaavalle sopivia maankäyttöratkaisuja, joiden toteutumisella luodaan uudistunutta kaupunkikuvaa ja lisätään keskustan asukasmäärää. Ehdotuksissa on tuotu esille toteuttamiskelpoisia mahdollisuuksia täydennysrakentamiseen.

Ydinkeskustan kaupallista aluetta on mahdollista kehittää korttelikohtaisesti huomioiden asemakaavallinen kokonaisuus. Keskustarakenteen kehitys ei ole riippuvainen ohitustien rakentamisesta, mutta sen vaikutukset pitkän aikavälin suunnittelussa ovat sekä haaste että mahdollisuus.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

4.1 Yleistä

Palkintolautakunta arvosteli aluksi kaikki ehdotukset.

Palkintolautakunta valitsi ehdotukset nro 2 ”Kaukomieli”, nro 4 ”Maisemissa” ja nro 6 ”Kotipesä” tarkempaan jatkotarkasteluun ja ehdotuksia vertailtiin arvosteluperusteiden mukaisesti. Ehdotuksia tarkasteltiin suhteessa kokonaissuunnitelman laatuun sekä jatkosuunnittelun tarpeisiin.

4.2 Ehdotuskohtainen arvostelu

Ehdotuskohtaiset arvostelut ovat seuraavilla sivuilla.

1. HÄRÄNSILMÄ

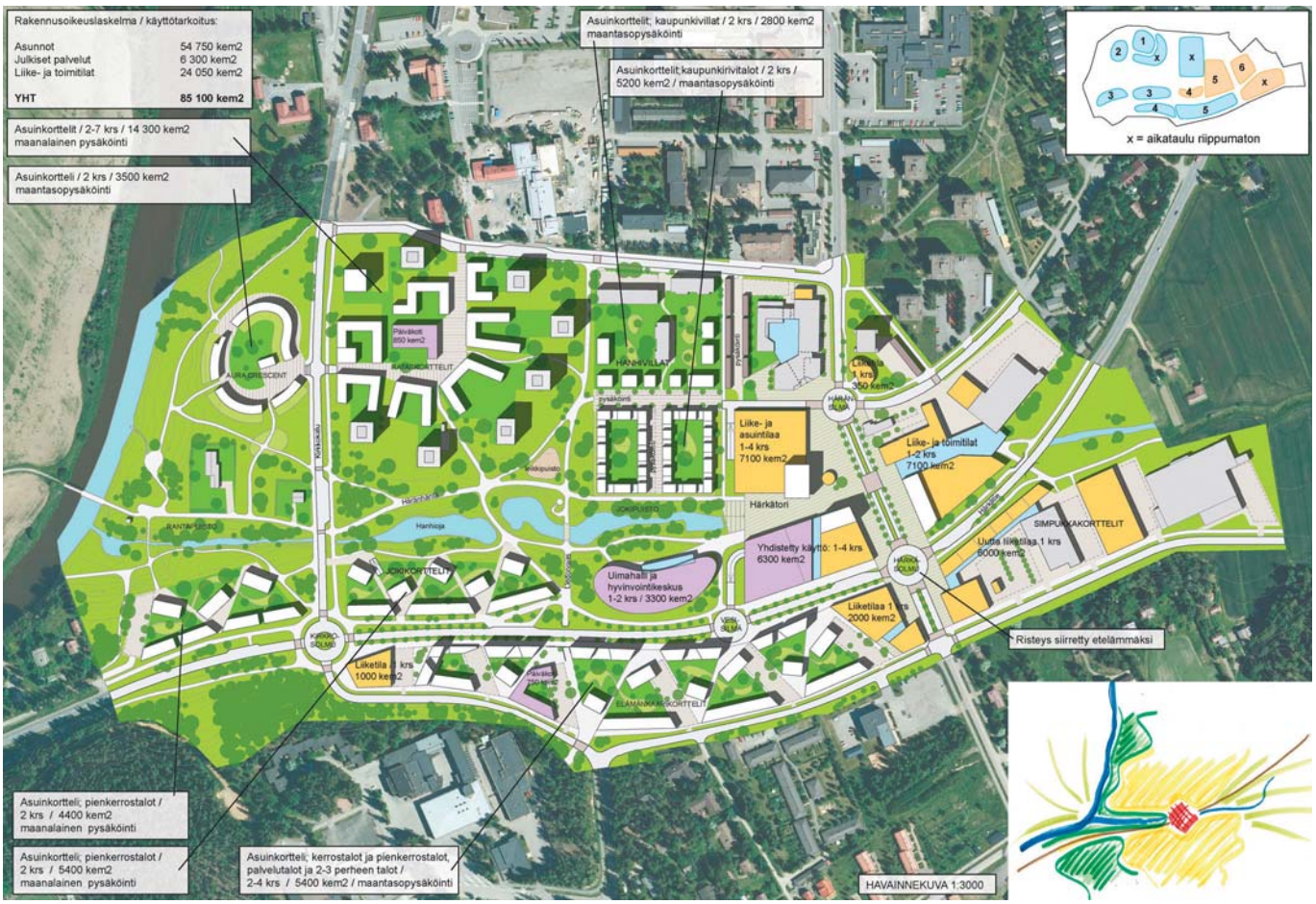

Ehdotuksen pääajatus on parantaa Liedon keskustaa tiivistäen olemassa olevaa kaupunkirakennetta yksittäisten, hyvin erilaisten osa-alueiden tasolla. Ehdotus ei muodosta selkeää jäsenneltyä kokonaisuutta koko suunnittelualueelle, mutta onnistuu luomaan lyhyellä aikavälillä toteutuskelpoisen kaupallisen keskustan.

Hyvättyläntiestä on rakennettu kävelyalueella laajennettu akseli Hämeentien yli päättyen Kauppapihan kortteliin. Kaupallisena keskuksena tämä toimii luontevasti ja ehdotetut muutokset keskittyvät yksittäisien liiketilojen kehittämiseen keskusbulevardin ympärille, joten sen toteutumista voidaan pitää realistisena. Kuitenkin liiketilojen ja asumisen suhde on epätasapainoinen; liikerakentamisen määrä on ylimitoitettu ja hallimaiset rakennukset eivät muodosta viihtyisää ympäristöä huolimatta asuinrakennusten sijoittamisesta yläkerroksiin. Keskusbulevardi yhdistää Hämeentien molemmat puolet, mutta on samanaikaisesti herkkä toteutuksen laadulle. Härkätori avautuu onnistuneesti Hanhiojan puistoon ja on tilallisesti viihtyisä. Kauppapihan asema on säilytetty Ajurintien ja Hyvättyläntien päätteenä.

Arkkitehtuuri ja korttelirakenne jäävät hieman yleispiirteiseksi ja viitteelliseksi, vaikka yleissuunnitelman tasolla on esitetty voimakkaita ideoita ja muotoaiheita. Korttelityypit ovat vaihtelevia, joka mahdollistaa erityyppiset asumisratkaisut. Hämeentien varren rakentaminen on suhteellisen kevyttä tarjoten näkymiä ohikulkijalle Hanhiojan jokipuistoon. Kuitenkin uudisrakentamisen massoittelu särmikkyydessään on rauhatonta. Rannan Aura Cresent-kortteli on hieman irrallinen muotoaihe, vaikka hyvin toteutettuna olisikin näyttävää arkkitehtuuria. Kirkkotien ympäristön rakentaminen ja pysäköintiratkaisut eivät ole helposti toteutettavia nopealla aikataululla. Vanha kulttuurihistoriallisesti arvokas säästöpankin rakennus on purettu.

Hämeentien paikkaa on siirretty hieman, mutta pienellä siirrolla saavutettu hyöty on vähäinen; olemassa oleva tielinjaus olisi ollut aivan yhtä mahdollinen kilpailijan valitsemalla rakenteella. Katuyhteys koulukeskukselle ja Lieto-halliin muodostaa rinnakkaista katuverkkoa eikä yhdistä koulukeskusta toivottavalla tavalla. Samassa yhteydessä Hämeentien keskimmäinen kiertoliittymä keskustan liikerakennuksien pysäköintirampille tuntuu oudolta ratkaisulta. Kirkkosolmun kiertoliittymästä noustaan nopeasti aika jyrkästi koulukeskukselle, joka on käytännössä vaikeasti toteutettavissa.

Hanhiojan luonnonmukainen käsittely ja Aurajoen rannan väljyys mahdollistavat viihtyisän ja vihreän keskuspuiston.

HÄVÄINNEKUVA 1:1500
Rataskortteli 1-4
- tornitalo 7 krs / 2800 kem2
- pienkerrostalot 2 krs, ensimmäisessä kerroksessa mahdollisuus työtiloille tai pienille liiketiloille
- yhteispihat
- kortteli 1: 2800 kem2 / korttelit 2-4 7000 kem2
- pihakatu "Rataspiha"
- maanalainen pysäköintilaitos (vaiheet 1 ja 2)
- päiväkoti 850 kem2
- olevien kerrostalojen korotus sauna- / yhteistila- / asuntokerroksella (250 kem2 / talo)
Aura Crescent / 2 krs / 3500 kem2
- massakustomoituja town house -asuntoja
- suojaisia korttelipiha, asuntokohtaiset pihatavautuvat ympäröivään puistoon ja maisemaan
- maantasopysäköintö (asuntokoht.)
- yhteisrakennus, johon voi sijoittaa kokoontumistilan, kerhotilaa tai vuokrattavaa työtilaa
pysäköintilaitos vaihe 1
2800 kem2
1500 kem2
1100 kem2
1300 kem2
Päiväkoti 850 kem2
1600 kem2
1300 kem2
1500 kem2
1600 kem2
RATASPIHA
AURA CRESCENT
RANTAPUISTO
RATASKORTTELIT
Kirkkotie
Tiilitie

HÄVÄINNEKUVA 1:1500

2. KAUKOMIELI

Tekijällä on ollut voimakas visio Liedosta uutena urbaanina keskuksena. Koko suunnittelualue on tutkittu kokonaisvaltaisen ammattimaisesti. Vahvuutena on eri osakokonaisuuksien ratkaisut, jotka tukevat toisiaan ja antavat paikoille uusia merkityksiä. Yhteydet eri osa-alueiden välillä muodostavat verkoston, joka myös tukee ehdotuksessa selostettua yhteisöllisyyttä ja asukkaiden muodostamaa kaupunkikulttuuria. Ehdotus on idearikas, kokemuksellinen ja sisältää paljon kaupunkikuvallisia innovaatioita.

Ehdotus on kilpailun tehokkain, tämä aiheuttaa paikoin raskaan oloista kaupunkirakennetta, jossa viheralueet ovat selkeästi rajattuja puistoalueita. Tämä korostuu etenkin kaupallisen keskustan sekä Hämeentien varrella. Toisaalta riittävä tehokkuus on edellytys maanalaisen pysäköinnin toteutumiselle, joka vuorostaan parantaa piha-alueiden viihtyisyyttä. Tekijä on myös purkanut eniten olemassa olevaa rakennetta.

Esitetty arkkitehtuuri on tyylikästä nykyarkkitehtuuria, jota on varioiden sijoitettu eri osa-alueilla. Erilaiset rakennus- ja korttelityypit muodostavat eläytyvää, nimenomaan paikkaan räätälöityä suunnittelua. Kortteleiden toimintojen sekoittaminen luo mahdollisuudet yhteisöllisen ja viihtyisän ympäristön syntymiselle.

Nykyisen valtatien muutos on toteutettu muuttamalla Hämeentien ja Hyvättyläntien aluetta kaupallisen keskustan kohdalla. Yksittäinen venytetty kiertoliittymä on oivallinen keino muuttaa tien luonnetta hienovaraisesti ja pysäyttämällä ohikulkija tekijän esittämällä ”juhlallisella liikenneaukiolla”. Liikenneratkaisu on selkeä ja toimiva, vaikkakin jopa liian suoraviivainen. Tämä korostuu etenkin Hämeentien Puistokadun osan kohdalla, josta muodostuu putkimainen huolimatta kortteleiden vaihtelevuudesta. Myös Hyvättyläntien suoristaminen ei ole onnistunut häivyttäen tutut näkymälinjat vanhan keskustan osalta. Samalla uusi liikekeskusta jää hieman kauaksi tien taakse. Liiketiloja on kuitenkin sijoitettu hajautetusti myös muualle keskustan alueelle, etenkin uusi raitti torni-kortteleiden ja hallinnollisen keskuksen suuntaan on tarpeellinen ja ehdotuksessa toteutettu onnistuneesti. Tornikortteleiden uusi matala rakentaminen luo polveilevan julkisen katutilan jättäen olemassa oleville tornitaloille väljästi omaa piha-aluetta.

Saapuminen Lietoon on huomioitu kaupunkirakenteellisesti sekä yksittäisillä maamerkkirakennuksilla, joita ei ole keskitetty pelkästään kaupallisen keskuksen yhteyteen, vaan sijoitettu osaksi tornikortteleita. Hämeentien kulkijalle on rakennettu näyttävä rakennusten muodostama julkisivu.

Hanhiojasta on muodostettu rakentamisella rajattu keskuspuisto, joka jatkuu Aurajoen rannasta aina liikekeskukseen asti, jolloin se muuttuu vähitellen luonnonmukaisesta rakennetuksi kanavaksi altaineen. Se on toimiva kevyen liikenteen verkoston ydin yhdistäen reitit sekä itä-länsi että pohjois-etelä suunnassa.

Aurajoen rantaan on rakennettu vetovoimaisia asuinkortteleita, jotka tekijän osoittamalla tavalla synnyttäisivät aivan uudentyyppisiä mahdollisuuksia hyödyntää ranta-alueita sekä toiminnallisesti että kaupunkikuvallisesti.

Ehdotus on ansiokkaasti esitetty ja kirjallinen selostus täydentää ja avaa suunnitelmamateriaalia osoittaen tekijän luoneen selkeän konseptin Liedon tulevaisuudelle. Selostuksessa otetaan kantaa kaupunkirakenteen lisäksi myös kestävään kehitykseen, yhteisöllisyyteen ja elämäntapaan.

Työn vahvuudet jatkosuunnittelussa:
- osa-alueiden innovatiivisuus sekä niiden keskinäinen yhdistäminen (Aurajoen ranta, tornikorttelit, keskusta)
- torikortteleiden julkinen polveileva reitti rannasta keskustaan palveluineen
- venytetty kiertoliittymä
- saapuminen Lietoon huomioitu kaupunkikuvassa

Jatkosuunnittelutarpeita:
- vaiheittaisuuden toteutuskelpoisuus
- rantakorttelit toimintoineen
- kaupallisen keskuksen yhdistyminen osa-alueisiin
- Hämeentien ilmeen keventäminen

3. MOSAIIKKI

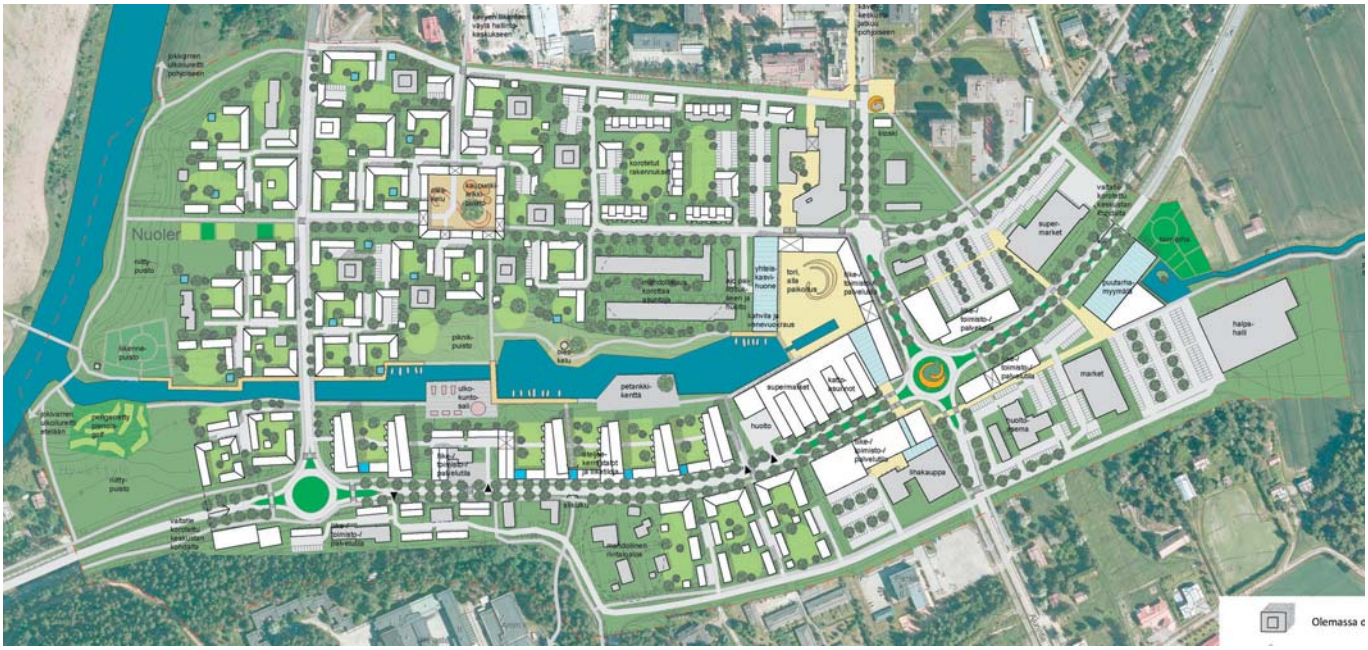

Liedon keskusta on huolellisen yksityiskohtaisesti säilytetty uuden rakentamisen sijoittuessa olemassa olevan rakenteen lomaan. Pienirakeinen rakentaminen levittyy koko suunnittelualueelle ja täydentää keskusta-alueesta yhtenäisen uuden rakennuskudelman. Valittu lähestymistapa on johdonmukainen, mutta sekoittaa varovaisuudessaan uuden ja vanhan rakenteen liian tiiviiksi.

Ehdotuksessa tuodaan rakentamista kanavamaiseksi muokatun Hanhiojan varteen, joka on kiinnostava ja poikkeuksellinen näkökulma. Idea olisi ollut enemmänkin tutkimisen arvoinen, mikäli uudella vetovoimaisella rantarakentamisella olisi mahdollista kattaa urbaanin kaupunkirakenteen perustamiskulut. Veden äärellä asuminen ei ole vain maisemallisesti arvokkaan Aurajoen varressa kuten muissa ehdotuksissa, vaan Hanhiojan kanava voidaan nähdä omaperäisenä Liedon tunnusmerkkinä. Tekijä on myös pyrkinyt aktivoimaan rantoja erilaisilla toiminnoilla, kuten esimerkkinä mainittu ulkokuntosali.

Hämeentien varren kerrostalot ovat ehdotuksessa poikkeava rakennustyyppi. Ajotien vieminen korttelin ja rakennuksien lävitse ei ole toimiva ratkaisu ja muodostaa rinnakkaista katualuetta.

Kaupallisen keskustan ydin on suljettu tori, johon Hanhiojan kanava päättyy. Onnistunut ja kokeileva erilaisten toimintojen sekoittaminen mahdollistaa elävän aukion muodostumisen, mutta toisaalta sisäänpäinkääntynyt ratkaisu eristää paikan muusta keskuksesta. Yhteiskasvihuoneet ja puutarhamyymälät tuovat vaihtelua muuten yksipuoliseen kaupalliseen keskustan näkymiin, jota hallimaiset suuryksiköt pääosin hallitsevat.

Yhteys tornikortteleiden lävitse liittää hyvin kaupallista keskusta vanhaan torialueeseen, mutta vanha tori on hävinnyt täydennysrakentamisen laajalle levittäytyvän mattomaisen rakenteen sekaan. Olemassa olevan rakentamisen kehittäminen lisärakentamisella purkamisen sijaan on kestävän kehityksen mukainen linjanveto.

Liikennejärjestelyt ovat lähes ennallaan. Ratkaisu helpottaa toteutuksen vaiheistamista, mutta ei tuo haluttua uudistumista alueelle. Liittymät Hämeentielle ovat epäjohdonmukaisia. Kevyen liikenteen yhteyksiä on parannettu, mutta ohjautuvat välillä esimerkiksi market-alueiden laajojen pysäköintikenttien lävitse.

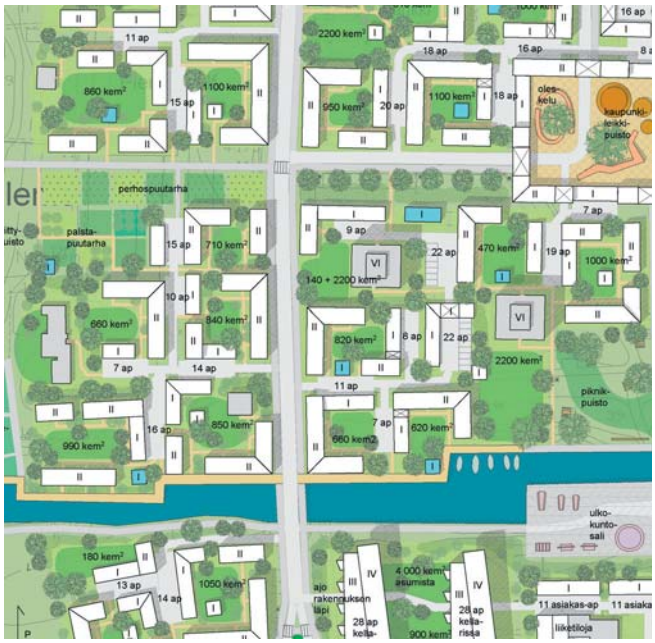
perhospuutarha
palsta-
puutarha
oles-
kelu
kaupunki-
leikki-
puisto
piknik-
puisto
ulko-
kunto-
sali
liiketiloja

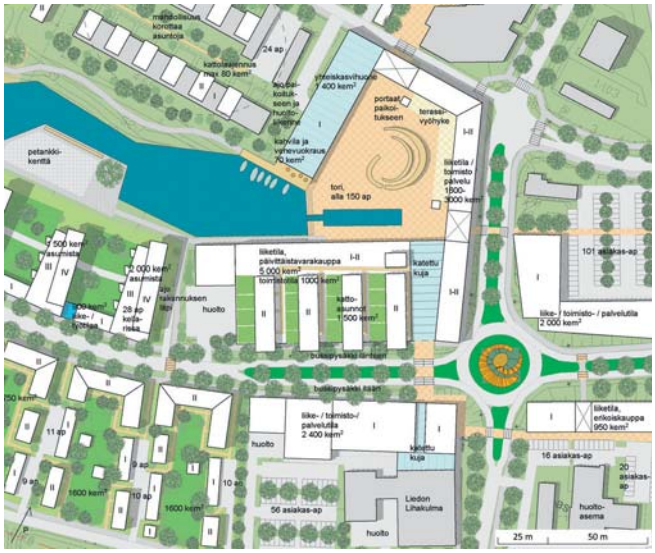
petankki-
kenttä
tori,
alla 150 ap
huolto
Liedon
Lihakulma
25 m
50 m

4. MAISEMISSA

Johdonmukaisen yksinkertaiseen analyysiin perustuva suunnitelma on tehty kevyen ammattitaitoisesti ja kaupunkirakenteellinen uusiutuminen on hienovaraista. Koko suunnittelualue on tutkittu tasapainoisesti, jopa esitetty kortteleiden laajentuminen suunnittelualueen ulkopuolelle. Ehdotuksen pääteemat ovat yksinkertaiset ja käytännönläheiset. Ne ovat onnistuttu viemään lopulliseen suunnitelmaan pitemmittä puheitta.

Korttelirakenne perustuu piste- ja lamellitaloihin tai niiden yhdistelmiin. Tämä on toteutuksen kannalta yksinkertainen ratkaisu, vaikka maanalainen pysäköinti tekee käytännössä toteutusyksiköistä suurempia korttelikokonaisuuksia. Uudisrakentaminen on sijoitettu ilmavasti, silti rakentamisella on pääosin onnistuttu rajaamaan selkeitä rajoja julkisen ja puolijulkisen kaupunkitilan välillä. Viheralueet ja pihat avautuvat suotuisasti. Toistuva rakennustyyppi kaipaisi kuitenkin variaatiota erityisesti Hämeentien eteläpuolella suojaamaan tien haittavaikutuksilta.

Asuinkorttelit ovat pääosin erotetut julkisista tai kaupallisista palveluista, mikä painottaa keskustan jakautumista eri osa-alueisiin toiminnallisesti. Kaupallisten suuryksiköiden jatkuminen näkyvästi peltomaisemaan ja Hämeentielle asettaa haasteita rakennuksien arkkitehtuurille. Keskustapalveluiden ydin on torialue, joka liittyy Hanhiojaan, Hämeentien ja Hyvättyläntien risteykseen sekä itäiseen peltomaisemaan. Torialue laajentuu Hämeentien yli, mutta ratkaisu ei perustu rakenteelliseen ideaan ja on siten riippuvainen kiertoliittymän toteutuksen laadusta. Sen sijaan Hanhiojan puistoon avautuva torialueen puoli on esitetty viihtyisänä ja on mittakaavaltaan luonteva.

Aurajoen kulttuurimaisema jatkuu Hanhiojan puistona ja torialueena liittyen jälleen avaraan peltomaisemaan. Pyöreänmuotoinen asuinkortteli Aurajoen rannassa sijoittuu näkyviin arvokkaaseen kulttuurimaisemaan, mutta ei kuitenkaan ole rakennettu kiinni rantaviivaan. Kortteli avautuu maisemaan hyvin ja toimii samalla maamerkkinä valtatielle.

Liikenneratkaisut ovat pääosin toimivia. Hämeentie on pidetty vanhalla paikallaan ja liikenteen rauhoittaminen on toteutettu yksinkertaisen toimivasti kolmella kiertoliittymällä. Keskimmäinen kiertoliittymä on tärkeä koulukeskuksen ja Lieto-hallin liikenteen kannalta. Hyvättyläntien pieni muutos poistaa vanhan keskustan ilmettä, eikä tuo juurikaan tilalle suurta lisäarvoa. Kevyenliikenteen yhteydet ristiin Hanhiojan puiston kautta ovat onnistuneita, mutta kaupallisen, hallinnollisen ja koulukeskuksen yhdistäminen ei ole ehdotuksessa erityisesti huomioitu. Pysäköinti on pihakansien alla sekä maantasoon sijoitettuna.

Sympaattinen pikkukaupunkimainen tunnelma on hyvin esitetty käsinpiirretyissä perspektiivikuvissa ja tämä tuo työlle paljon lisäarvoa; on helppo uskoa asukkaiden viihtyvän tekijän visioimassa kaupunkikuvassa.

Työn vahvuudet jatkosuunnittelussa:

- pikkukaupunkimainen imago
- uusiutumisen sopeutuminen olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen
- korttelirakenteen toteutuksen yksinkertaisuus
- torin julkinen tila Hanhiojan varressa
- näkymät valtatieltä Hanhiojan puistoon

Jatkosuunnittelutarpeita:

- Lietoon saapuminen ja Hämeentien ilmeen kehittäminen
- yhteydet kaupallisesta keskuksesta vanhalle torille ja hallinnolliseen keskukseen
- kortteli- ja rakennustypologioiden varioiminen

5. NÄKYMÄT

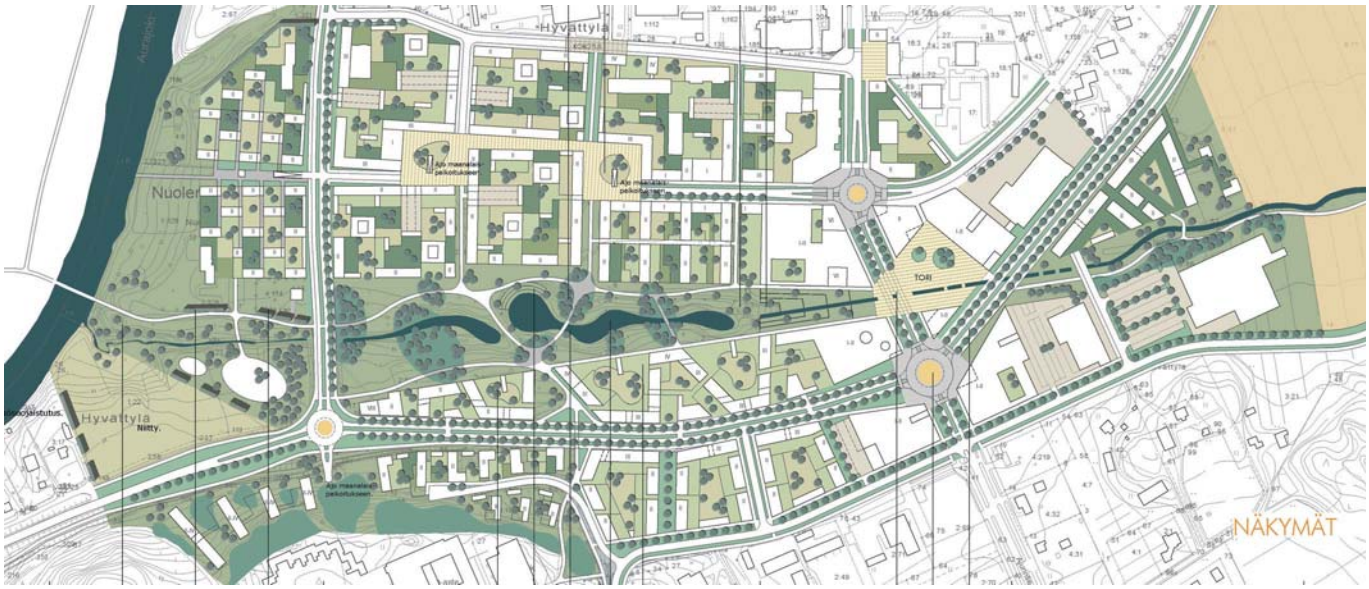

Liedon keskusta rakentuu selkeän Hanhiojan puistoakselin ja siihen liittyvän kaupallisen keskuksen ympärille. Kulttuurimaiseman ja viherrakentamisen suhde rakennettuun ympäristöön on selkeä ja toisiaan kunnioittava.

Ehdotus on hallittu kokonaisuus, joka on tutkittu ammattitaitoisesti etenkin viherrakentamisen näkökulmasta ja syventyen Liedon olemassa oleviin vahvuuksiin. Kuusiaidoin ohjatut näkymät kulttuurimaisemaan on alueelle luontainen ja toteuttamiskelpoinen idea. Hulevesien käsittely on mietitty osana puiston suunnittelua.

Aurajoen rannan rakentaminen pienimittakaavaisena kunnioittaa kulttuurimaisemaa. Rantakylällä on potentiaalia muodostua vetovoimaiseksi Liedon ”Puu-Käpyläksi”, mutta ehdotettu ratkaisu jää hieman kaavamaiseksi. Etenkin Kirkkotien reunassa rakentamisella olisi tarvetta muodostaa paremmin rajattua katutilaa.

Uudis- ja täydennysrakentaminen painottuu hieman yksipuolisesti kaksi- ja kolmikerroksiseen rakennustyyppiin. Ehdotettu osittainen maanalainen pysäköinti on tälläiseen kaupunkirakenteeseen kustannuksiltaan raskas vaihtoehto. Matala rakentaminen kuitenkin mahdollistaa luontevasti maantasoon tonttikohtaisesti sijoitetun pysäköinnin, joka ei muodosta laajoja kenttiä.

Korttelirakenne mahdollistaa rakennustyyppien vaihtelun ja kaupalliseen keskukseen sijoitettu asuinrakentaminen tuo ehdotuksen hallimaisen liikerakentamisen lähemmäksi pienen kunnan perinteistä taajamarakennetta. Väljähkö torialue on keskeisesti nykyisen liikekeskuksen alueella ja Hanhiojan puiston komeana päätteenä, mutta jää Hyvättyläntien ja Hämeentien erottamaksi. Kiertoliittymä ei ole riittävä yhdistämään keskustaa etelään Ajurintien suuntaan, eikä Hämeentien estevaikutus häviä. Hämeentien varren kaupunkirakenne on luontevaa ja tekee ohikulkijalle Liedon mukavalla tavalla läsnäolevaksi.

Liikennejärjestelyjä on parannettu olemassa olevaa infrastruktuuria kunnioittaen. Ehdotuksessa parannettu verkosto kävelijöille ja pyöräilijöille on hyvä ja kattava, mutta edelleen koulukeskus jää hieman erilliseksi saarekkeeksi. Pienimuotoisilla parannuksilla on kuitenkin pystytty muodostamaan toteutuskelpoinen toimiva reitistö.

6. KOTIPESÄ

Ehdotuksen tekijä on analysoinut olemassa olevan lähtötilanteen ongelmat, miettinyt Liedon tavoitteita ja rakentanut suunnitelmansa räätälöitynä näihin tarpeisiin. Lopputuloksena on syntynyt poikkeuksellinen visio tulevasta Liedon keskustasta. Suunnitelma on tutkittu huolellisen ammattitaitoisesti ja eri osa-alueet liittyvät luontevasti osaksi toimivaa kokonaisuutta. Uskottavuutta ehdotukselle tuo tarkoin mietityt osa-alueiden mitoitus ja käsittely.

Keskustasta on haluttu tehdä Liedon elävä sydän. Tässä tavoitteessa on onnistuttu muuttamalla valtatie osaksi keskustan katuverkkoa, poistamalla osa Hämeentietä ja kääntämällä liikenne Kärpijoentien linjaan. Samalla Hanhiojan varteen sijoitetusta Lieto-puistosta on muodostunut Aurajoen kulttuuri-maisemaa ja peltoaukeaa yhdistävä keskeinen viheralue. Suunnitelman toteutuminen pitkällä tähtäimellä edellyttää valtatien linjausta muualle.

Kokonais- ja liikenneratkaisun innovatiivisuus vaikuttaa koko suunnittelualueeseen positiivisesti. Suunnitelmassa esitetyt pienet muutokset elävöittävät kokonaisuutta. Liikenneratkaisu palvelee nimenomaan lietolaisia. Saapuminen molemmista suunnista on luonteva ja selkeä ilman päälleliimattuja maamerkkejä. Ohikulkijatkaan eivät enää kulje ohi, vaan ovat hetken osana keskustan raittia. Alueen liikenneyhteydet ovat selkeät ja sujuvat, etenkin kevyen liikenteen osalta. Koulukeskus on saatu osaksi keskustoimintoja ja Hanhiojan puisto on eri osa-alueita yhdistävä viheralue. Yhteydet vanhalle torille ja hallinnolliseen keskukseen kulkevat vain Karjatien tai Hanhiojan puiston kautta. Joukkoliikennettä on kehitetty konkreettisesti: matkakeskus huomioitu yhdistettynä Lieto-infoon ja sijoitettu keskeisesti torin yhteyteen.

Rakennettava julkinen tila on mittakaavaltaan viihtyisää ja mahdollistaa toimintojen monipuolisen sekoittumisen. Kaupallisen keskustan sijainti ja sen saavutettavuus on toteutettu tiiviisti osana keskustan rakennetta. Toisaalta eräänlaisen estevaikutuksen muodostaa myös Hanhioja, osa kaupallisesta keskustasta jää puistovyöhykkeen toiselle puolelle.

Asuinkorttelit ovat esitetty suurkortteleina, joka muodostaa vapaan tulkinnan ruutukaavasta. Huolimatta kortteli- ja rakennustyypin toistuvuudesta, ympäristö on hyvää ja sisäpihat valoisia. Erilaiset toteutusmuodot ovat mahdollisia. Aurajoen ranta on jätetty rakentamatta ja Kirkkotien varteen on muodostettu nelikerroksisilla kaupunkivilloilla valtatielle asti näkyvä selkeä rakentamisen raja.

Kaikilla tasoilla laadukkaasti suunniteltu ja esitetty kokonaissuunnitelma, joka rohkeilla rakenteellisilla muutoksilla esittää Liedon vetovoimaisena, monipuolisena ja toimivana ympäristönä.

Työn vahvuudet jatkosuunnittelussa:

- pitkän toteutusajan innovatiivinen kokonaisratkaisu
- ranta-alueen ja Kirkkotien varren korttelirakentaminen lyhyellä aikavälillä
- koulukeskuksen yhdistyminen kaupunkirakenteeseen
- maisemarakenteen suhde rakennettuihin alueisiin
- Lietoon saapuminen

Jatkosuunnittelutarpeita:

- Hämeentien ja Hanhiojan siirron vaiheittaisuus ja toteutuskelpoisuus
- yhteydet kaupallisesta keskuksesta vanhalle torille ja hallinnolliseen keskukseen
- kortteli- ja rakennustypologioiden varioiminen ja vaiheistaminen

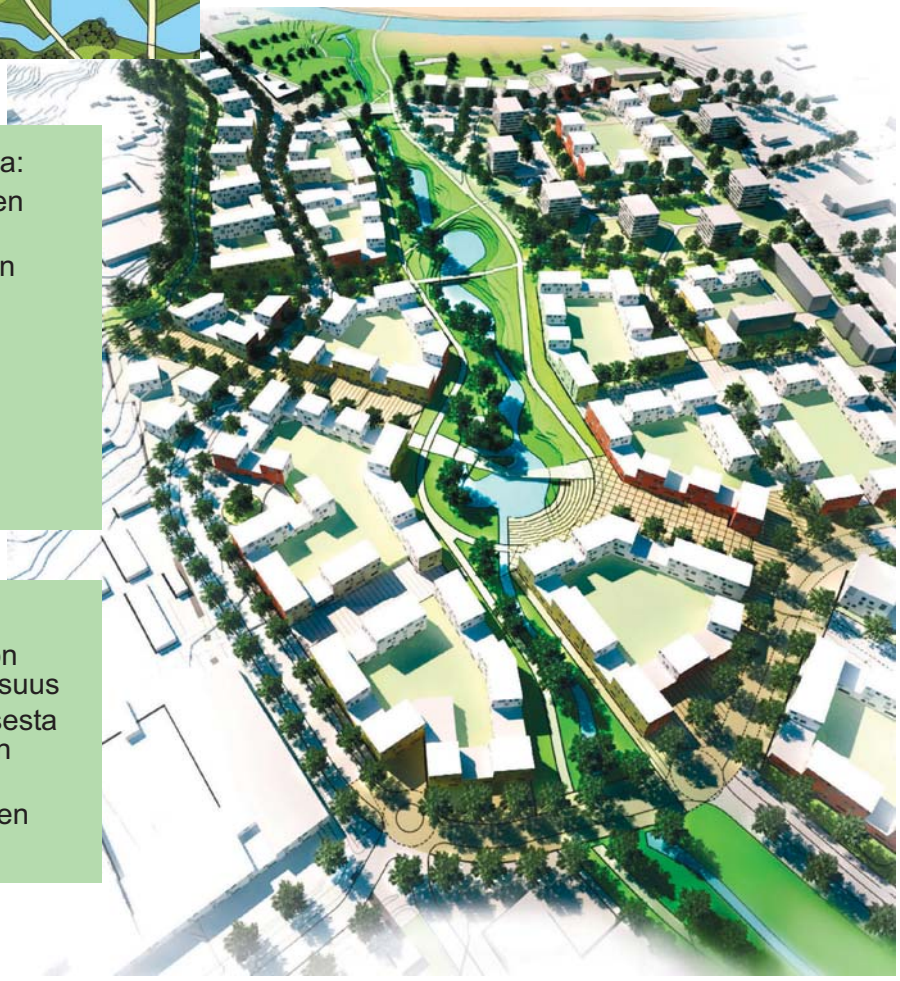

5. KILPAILUN RATKAISU

5.1 Kilpailun tulos

Kilpailu on tarjonnut uusia näkökulmia ja ratkaisumalleja Liedon keskustan kaupunkirakenteen kehittämiseksi. Arvostelussa palkintolautakunta kiinnitti erityistä huomiota ehdotusten esittämään kaupunkikuvalliseen kokonaisuuteen, eri osa-alueiden yhdistämiseen sekä identiteettiä sisältäviin idearikkaisiin näkemyksiin. Toteuttamiskelpoisuutta arvioitiin suhteessa lyhyen aikavälin toimenpiteisiin sekä mahdollisuuksiin pitkän aikavälin toteutuksessa.

Arvostelussa nousi esiin kolme ehdotusta, joita palkintolautakunta yksimielisesti piti muita onnistuneempina. Ehdotukset nro 2 ”Kaukomieli”, nro 4 ”Maisemissa” ja nro 6 ”Kotipesä” olivat ratkaisseet Liedon keskustan erilaisilla, mutta toimivilla mahdollisilla tavoilla. Tämä on näyttänyt, että myös eri osa-alueilla on mahdollista tutkia vaihtoehtoisia näkökulmia.

Palkintolautakunta päätyi yksimielisesti jakamaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen palkinnon.

Liedon keskustan ideakilpailun ensimmäiselle sijalle valittiin ehdotus nro 6 nimimerkiltään ”Kotipesä”. Perusteena on ehdotuksen innovatiivinen kokonaisratkaisu sekä lyhyellä aikavälillä toteutettava Aurajoen rannan ja Kirkkotien osa-alueen ratkaisu.

Toisen palkinnon sai ehdotus nro 4 ”Maisemissa”. Työn vahvuutena etenkin nykyisen kaupallisen keskustan uusiutuminen vaiheittain, joka mahdollistaa suhteellisen nopean toteutuksen.

Kolmannen palkinnon sai ehdotus nro 2 ”Kaukomieli”. Idearikas ehdotus sisälsi useita käyttökelpoisia ajatuksia keskustan eri osa-alueiden kehittämiseksi.

Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

5.2 Palkintolautakunnan suositus ja jatkosuunnitteluohje

Suppean ideakilpailun luonteen mukaisesti haettiin ideoita Liedon keskusta-alueesta tulevan jatkosuunnittelun pohjaksi. Kilpailun tulokset avaavat mahdollisuuden avoimeen kansalaiskeskusteluun, jolloin tulevassa jatkokehityksessä ovat mukana alueella vaikuttavat yksityiset ja julkiset toimijat.

Kilpailun jälkeisessä jatkosuunnittelussa keskeinen tehtävä on kehittää ehdotuksissa olevia ideoita edelleen toimiviksi kokonaisuuksiksi vaiheittaisuuden ja toteutumiskelpoisuuden osalta. Siten oleellista on toteuttamisjärjestyksen miettiminen realistisesti lyhyellä aikavälillä ja kuitenkin mahdollistaen tulevaisuuden vision kokonaisuutena.

Palkintolautakunta suosittelee, että koko alueen jatkosuunnittelua jatketaan yhdessä kilpailun voittaneen työryhmän kanssa siten, että myös muissa palkituissa ehdotuksissa esitettyjä osa-alueiden onnistuneita ratkaisuja otetaan huomioon tulevan kaavoituksen ja suunnittelun suuntaviivoina. Palkintolautakunnan suositus on kilpailussa menestyneellä toimistolla teettää alueelle asemakaava kilpailun tulosten pohjalta. Kaava laaditaan lähinnä alueelle, joka tähtää välittömään toteutukseen.

Palkitut työryhmät valittiin kilpailuun laatukriteerien perusteella ja he ovat osoittaneet ammattitaitonsa haastavassa ideakilpailussa. Palkintolautakunta suosittelee myös muiden palkittujen ehdotuksen tekijöiden käyttämistä mahdollisiin suunnittelutoimeksiantoihin eri osa-alueiden jatko- ja rakennussuunnittelussa.

Jatkosuunnitteluun osalta tulee huomioida yleis- ja ehdotuskohtaisessa arvostelussa esitetyt näkökulmat. Oleellisemmat jatkosuunnitteluohjeet ovat seuraavat:

• Kirkkotien rakentamisen yhteydessä tulee huomioida Aurajoen kulttuurimaisema sekä olemassa olevat tornikorttelit

• Aurajoen ranta-alueen ideoiminen aktiivisena virkistysalueena

• Hämeentien ja Hanhiojan muutoksien vaiheittaisuus ja toteutuskelpoisuus

• rakennuskannan uusiutumisen vaiheittaisuus etenkin kaupallisen keskustan alueella

• Karjatien kehittäminen tärkeänä keskustan osana

• rannan, vanhan torin, hallinnollisen ja koulukeskuksen yhdistäminen kaupalliseen keskukseen luontevasti

5.3 Arvostelupöytäkirjan varmennus

Liedossa 02.12.2010

Markku Niemi, pj

Terhi Isotalo

Sauli Alipirjelä

Kari Haapanen

Risto Heikkilä

Jussi Hakala

Heikki Saarento

Hannu Nummela

Vesa Humalisto

Juha Mäki, sihteeri

5.4 Nimikuorten avaus

Nimikuoret todettiin avaamattomiksi. Palkinnot saivat seuraavat tekijät:

Ensimmäinen palkinto ehdotus nro 6 ”Kotipesä”

Tekijä ja tekijänoikeudet:

Arkkitehdit Anttila ja Rusanen Oy:
Jesse Anttila, arkkitehti SAFA
Mikko Rusanen, arkkitehti SAFA
Maarit Virkkunen, arkkitehti SAFA
Arto Ollila, ark.yo
Ville Mellin, ark.yo

Asiantuntijat:
Jouni Lehtomaa, insinööri, Ramboll Finland Oy
Ulla Loukkaanhuhta, maisema-arkkitehti MARK, Ramboll Finland Oy

Tekijänoikeudet:
Arkkitehdit Anttila ja Rusanen Oy:

Toinen palkinto ehdotus nro 4 ”Maisemissa”

Tekijä ja tekijänoikeudet:

Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy:
Petri Rouhiainen, arkkitehti SAFA
Antti Mentula, arkkitehti SAFA
Pekka Vehniäinen, arkkitehti SAFA

Asiantuntijat:
Marja Oittinen, maisema-arkkitehti, Sito Oy
Paavo Åvist, rakennusmestari, Sito Oy

Tekijänoikeudet:
Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy

Kolmas palkinto ehdotus nro 2 ”Kaukomieli”

Tekijä ja tekijänoikeudet:

Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy:
Jussi Murole, arkkitehti SAFA
Daniel Bruun, arkkitehti SAFA
Matti Jääskö, arkkit.yo
Teemu Seppänen, arkkitehti SAFA
Milla Nummikoski, arkkitehti SAFA
Juho Manka, arkkitehti SAFA

Asiantuntijat:
Pentti Murole, DI prof., WSP Finland Oy
Arto Kaituri, maisema-arkkitehti, WSP Finland Oy

Tekijänoikeudet:
Arkkitehtuuritoimisto B&M Oy: